

MATOUŠ

VELIKÁ NOC 2006 ČÍSLO 38

Tentokrát nabízíme průvodcovskou službu velikonoční liturgii, jak jsme si o ní vloni vyprávěli, abychom se mohli na slavení velkých tajemství připravit předem doma. A vyprošujeme radost, naději a pokoj ze zázraku vzkříšení.

o Ladislav a Jitř.

PRŮVODCE SVATÝM TÝDNEM

Slavení velikonoce není jen v připomínce toho, co se událo, ale jde i o zpřítomnění tohoto tajemství v církvi dnes, a do třetice i na rovině osobní.

Květná neděle (7,30 – farní zahrada)

Bohoslužba začíná mimo kostel = za branami Jeruzaléma. Červená – znamení Kristova vítězného utrpení je barvou mučedníků a Ducha svatého, v jehož moci a síle se utrpení ve vítězství proměňuje. Liturgie sestává ze dvou částí:

I. OSLAVA KRISTA JAKO KRÁLE

- **žehnání ratolestí**, všichni věřící je drží v rukou; palma mučednictví = kdo dá v životě 1. místo Pánu, ten zvítězí
- evangelium (B): Mk 11,1-10 nebo Jan 12,12-16
- **průvod**, z Olivové hory do chrámu = církev je putující lid Boží nebo nebeského Jeruzaléma, při průvodu odp. 24.žalmu K-631: „*Kristus vítězí, Kristus králuje, Kristus vládně všem*“ a v kostele píseň K-318 „*Kriste Králi, dárcе spásy*“.
- II. OSLAVA KRISTOVA UTRPENÍ
- vstupní modlitba v kostele
- 1.čtení: Iz 50,4-7 třetí píseň o Hospodinově služebníkovi
- odp. 22.žalmu: „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil!*“
- 2.čtení: Flp 2,6-11 o velkém daru Vtělení skrze poslušnost až na kříž
- **pašije** (B): Mk 14,1-15,47 nebo zkrácený text = zpráva o utrpení Páně, při níž můžeme sedět (při Ježíšově smrti chvíle tiché modlitby v kleče)
- bohoslužba oběti – zpřítomnění Kristova královského daru (i Jeho církve dojde slávy cestou ponížení), píseň: K-307 „*Kristus, přiklad pokory*“

Pondělí, úterý a středa Svatého týdne

V 1. čtení slyšíme od Deuterolzaiaše písně o Hospodinově služebníkovi, v evangelích o Jidášovi a bezprostředních událostech před Ježíšovou smrtí:

Po: Iz 42,1-7 první píseň; Jan 12,1-11 o velikodušné láске (Marie v Betánii),

Út: Iz 49,1-6 druhá píseň; Jan 13,21-33,36-38 předpověď zrady i zapření (Petr) a

St: Iz 50,4-9a třetí píseň (srov. Květná neděle); Mt 26,14-25 o třiceti stříbrných (kněží).

Zelený čtvrtek (18,30 mše sv., pak adorace v Getsemanech do 24)

Dopoledne se slaví pouze Misa chrismatis v katedrále. Slouží ji biskup se svými kněžími, kteří při ní obnovují své kněžské závazky. Při ní se světi posvátné oleje: katechumenů, pro nemocné a křížmo.

„Zelený“ = den smíření, dříve návrat veřejných hříšníků do společenství, podle podobnosti o vinném kmeni „suché ratolesti se zazelenaly“.

Večer začíná triduum Pascale – jene liturgický den se mší jen ve čtvrtek. Pascha = Ježíšův přechod k Otci, ze smrti do života, svatá hostina.

I. VECERNÍ MŠE NA PAMÁTKU VEČERĚ PÁNĚ:

- A) ustanovení Eucharistie (proto bílá barva),
 - B) ustanovení kněžství („to konejte na mou památku“),
 - C) nové přikázání i nové smlouvy: „Projevili jim lásku až do krajnosti“ a
 - D) Ježíšova modlitba z auceadniky, „aby byli jedno“.
- vhodná píseň od Tomáše Akvinského: K-710 „K svátku tajemnému“
 - při Glórii se naposledy rozezcupí varhany a zvony „odletají do Říma“
 - 1.čtení: Ex 12,1-8,11-14 „s přepásanými bedry“ = bdělost a připravenost, místo many a beránka Pokrm na cestu „pouští“ do věčnosti, tj. viaticum
 - odp. 116.žalmu: „Kalice požehnaní je společenstvím krve Kristovy.“
 - 2.čtení: 1 Kor 11,23-26 nejstarší zpráva od sv. Pavla o slavení mše sv. prvními křesťany
 - evangelium: Jan 13,1-15 předešlím o umývání nohou
 - obřad umývání nohou; odp. zpěvu K-681: „Kde je opravdová láska, tam přebývá Bůh.“
 - svatě přijímání: dnes je vhodné rozdělovat pod obojí způsobou

II. EUCHARISTICKÝ PRŮVOD A ADORACE V GETSEMANECH:

- průvod a zpěv písně: K-704, „Chvalte ústa“, všichni následujeme Ježíše do Getseman
- společnou adoraci by mělo prožít celé farní společenství – Ježíš přece říká i nám: „To jste nemohli ani hodinu bdít se mnou?“ Nejde-li člověk zitra do práce, může nyní věnovat čas modlitbě. Nejen vzpomínat na Ježíšův krvavý pot, ale my sami předstupujeme před Otce a odevzdáváme mu svůj život, svou vůli, sami sebe i své drahé, svou smrt i její tvář.
- III. VELKOPÁTEČNÍ PŮST A SOUKROMÁ ADORACE:

Nyní také začíná velikopáteční „půst“, který končí noční vigílií po Bílé sobotě.

- prázdný svatostánek = opuštěný Jeruzalém, Ježíš odchází z města do zahrady, je vyzhán (exkomunikován) ze společenství Božího lidu, odvrácen za hradby k popravě
- obnažování otkářů = symbol Ježíšovy nahoty, kdy apoštolé spali, Jidáš jej políbil, vojáci ho zajali a plivali po něm, byl zbaven šatů i možnosti pohybu, byl „opuštěn“ i od Otce
- soukromá adorace je po zbytek večera – každý si „své“ musí prožít sám s Pánem na kolenou. Proto je soukromá adorace až do půlnoci, kdy ji lze zakončit společně.
- kříže se zahali nebo odnesou a svěcená voda se odstraní

Velký pátek (15. pak uctívání Kříže do 18)

Den pokání a přísňného postu, neboť „ženich byl vzat“ (Mk 2,19). Ten den se stále něco děje a tak mohou prožít každou hodinu s Ježíšem (při bolestném ruženčí), u Kářiše či Piláta, bičování i trnová koruna (dle knihy: Den, kdy zemřel Kristus), křížová cesta (K-71 ...), poslední slova na kříži (K-306), s Marií (K-314; sekvence Stabat Mater) ... a tak, jak to mám já sám ve svém životě (K-312: výzva sv. Terezie z Avily). To jsou ony tři roviny prožívání velikonoč – historická, rovina církve a má osobní.

I. BOHOSLUŽBA SLOVA:

- prostrace = symbol ponížení, vědomí hříšnosti a odpovědnosti, zármutek a bolest církve
- 1.čtení: Iz 52,13-53,12 čtvrtá píseň o Hospodinově služebníkovi
- odp. 31.žalmu: „Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha.“
- 2.čtení: Žid 4,14-16; 5,7-9
- pasáže: Jan 18,1-19,42 – Jan podává nejen zprávu o umučení a smrti Páně, ale i její výklad a hlásání: Ježíš dobrovolně a suverénně jde vsříc smrti a zmrtyvýchvstání. Chrámová opona ukryjící starozákonní velesvatyni s archou úmluvy a deskami Zákona se roztrhla v půli, neboť začala platit „smlouva nová a věčná“, potvrzená krví Kristovou.
- přímluvy ukazují dopad Kristovy smrti na celé stvoření: za církve, za papeže, za služebníky církve a věřící, za katechumeny, za jednotu křesťanů, za Židy, za ty kdo věří v Boha ale Krista neznají, za nevěřící, za politiky a státníky a nakonec za trpící.
- II. OBŘAD UCTÍVÁNÍ KŘÍŽE (vrohol dnešní liturgie):

Jako jsme včera uctili eucharistického Krista při mši svatě a v Getsemanech, klečme dnes před Ježíšovým Křížem a u Božího hrobu budeme až zítřka.

výzva kněze: „Hle, Kříž, na kterém umřel Spasitel světa.“

odp. lidu: „Klaníme se ti, Pane Ježíši Kriste, a děkujeme ti.“

Při uctívání Kříže zní v úvodu hymnus. K individuálnímu uctívání je vhodný zpěv K-317 „Svatý Kříží, tebe ctíme.“ Na závěr pak tzv. impropria (výčitky): „Lide můj, co jsem ti učinil?“

III. SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ:

Eucharistie je plodem Kříže a umučení Páně slavíme již se Zmrtyvýchvstáním. V tichosti se rozejdeme jako při ponřbu. Někteří ještě zůstávají adoratvat Kříž.

Bílá sobota (7,30 modlitba u Božího hrobu, osobní do 12)

Církev, každý věřící v modlitbě a postu bdí u Kristova hrobu a s vírou očekává vzkříšení. Co vše mohu u Ježíšova hrobu promyslet? Jsou i v mém životě období, kdy se nedá lidsky nic dělat. Jen svou snahou nezmožu nic. Kostely bývají otevřeny od rána, vhodné je začít společnou modlitbou. Připravuji-li se katechumeni na křest, pak se dopoledne sejdou k vyznání víry, k obřadu Efeta, k volbě křestanského jména a k mazání olejem katechumenů.

Slavnost Zmrtyvýchvstání Páně (vigilie 22 – hřbitov)

V podvečer po setmění začíná Veliká noc: v noci přešel boží posel Egypt s 10.ránou a Izrael mořem z otroctví ke svobodě, v „noci“ přešel Ježíš Kristus ze smrti do života a z tohoto světa k Otci, tj. pascha = přejítí. Už nechodíme jako dříve s monstanci či sochou Zmrtyvýchvstaleho. To byla snaha uchopit nevyvítlitelné. Při vzkříšení přece nikdo nebyl ani to neviděl. Středem pozornosti je Kristus ne vstávající, ale Zmrtyvýchvstálý. Uchovávejme v úctě tato tajemství, sledujme prázdný hrob a setkáme se s Kristem. Jeho smrt i zmrtyvýchvstání se stává předmětem víry a hlásání. Je to znázorněno prostou svící a každý je vyzván, aby sám smrt a vzkříšení podstoupil. Noční vigilie, tj. bdění je uspořádána takto: Po slavnosti velikonoční svíce //./ uvažujeme o tom, co Bůh od počátku konal pro svůj lid a důvějujeme jeho slovu //./, když se blíží den vzkříšení, jsme s těmi, kdo se narodili ve křtu //./, povolání k hostině //./, kterou Pán připravil svému lidu.

I. SLAVNOST VELIKONOČNÍ SVÍCE:

požehnaní ohně, vykřesán nejlépe z křemene = Ježíš panensky (bez porušení) vstává ze zapечатěného kamenného hrobu; mimo kostel = za hradbami Jeruzaléma

příprava velikonoční svíce – paškálu

A a Ω = začátek a konec řecké abecedy

kříž = bez ponížení a utrpení by nebylo oslavení a vítězství

kadidlová zrna = na památku pěti oslavených Kristových ran

letopočet = plamen svíce bude připomínat vzkříšeného Krista po celý příští rok

po zapálení od ohně zpívá jáhen: „Světlo Kristovo.“

odp. lidu: „Sláva tobě, Pane“ a rozsvěcují od paškálu svíce ke křestní obnově

Exultet – velikonoční chvalo zpěv: vestoje s hořícími lampami v rukou, jej vyslechneme, paměťtí slova Písma: „Blažení, kteří očekávají Pán až znovu přijde, aby je nalezl, jak bdí.“ V „jasu ohnivého sloupu“ se tak vydáváme na přechod z noci tohoto života do dne slávy.

II. BOHOSLUŽBA SLOVA (od stvoření „Na počátku“ k novému stvoření ve křtu):

1.čtení: o stvoření světa nebo o stvoření člověka (Gn 1,1-2,2)

2.čtení: o Abrahámově oběti (Gn 22,1-18)

3.čtení: Ex 14,15-15,1 o přechodu Rudým mořem

odp. ke kantiku: „Hospodinů chci zpívat, neboť je velmi vznešený.“

„Modleme se“ a lidé se modlí ve stole s knězem

4.čtení: o novém Jeruzalémě (Iz 54,5-14)

5.čtení: o spáse, všem zdarma nabídnuté (Iz 55,1-11)

6.čtení: o prameni moudrosti (Bar 3,9-15,32-4,4)

7.čtení: o novém srdci a novém duchu (Ez 36,16-17a,18-28)

Zpíváme o Božím díle „Sláva na výstotech“ a při tom zvony „přilétají z Říma“.

Po modlitbě následuje epistola, tj. dopis apoštola: Řím 6,3-11.

Všichni vstanou a kněz předzpívá Aleluja jako odp. 118.žalmu.

Hned po něm je evangelium (B): Mk 16,1-7.

III. KŘESTNÍ BOHOSLUŽBA:

- litanie, tj. vzývání svatých (všichni stojí)
„Měj s námi slitování.“ – odp.: „Vysvobod' nás, Pane.“
„I když jsme hříšníci.“ – odp.: „Prosíme tě, vyslyš nás.“
- svěcení křestní vody: Kněz noří paškál do vody = Zmrtvýchvstalý posvětil křestní pramen.
Při vynoření lid (schóla) volá: „*Prameny velebté Pána, chvalte a oslavte ho na věky.*“
- **křest dospělých katechumenů**
- **obnova křestního vyznání:** Všem se rozdá světlo. Na to jsme se připravovali po 40 dní.
Na první tři otázky odp.: „*Ano.*“ (umírám starému člověku, zříkám se zla ve svém životě).
Na další tři otázky odp.: „*Věřím.*“ (v jednot. č. – každý sám za sebe vyznává svůj vztah).
- Na památku našeho křtu **pokropení lidu vodou.** Zpíváme K-511/A „*Videj jsem pramen.*“
IV. po přimluvách následuje **BOHOSLUŽBA EUCHARISTICKÁ:**
Je to vrchol noční vigílie, protože eucharistie je v plném významu velikonoční svátostí: totiž památka oběti na kříži a přítomnost vzkrísleného Krista dovřuje iniciaci – uvedení do křesťanského života a dává okusit něco z věčných veliknoc. Naposled (IV. způsobem), ale nejtajemněji se spojíme se Zmrtvýchvstalým. Všechno oslavování by nemělo smysl, kdyby nenásledovalo setkání s živým Ježíšem. Z tohoto setkání vyrůstá víra církve a víra moje.
- K bohoslužbě oběti zpíváme: K-401 „*Aleluja! Živ buď nad smrtí slavný vítěz!*“. Sv. přijímání je podáváno nejprve nově pokřtěným prvokomunikantům a všem lid se radostně účastní hostiny se Zmrtvýchvstalým. Eucharistie – oslava vzkrísení – trvá 8 dní (oktáv).
výzva k propuštění: „*Jděte ve jménu Páně, aleluja, aleluja.*“
odp. lidu: „*Bohu díky, aleluja, aleluja.*“

(Boží hod velikonoční 9 mše sv., 15 děkovná pobožnost)

- **neděle – druhá mše – ve dne**
 - 1.čtení: Skt 10,34a.37-43
 - odp.: „*Toto je den, který učinil Pán, jásejme a radujme se z něho.*“
 - 2.čtení: Kol 3,1-4 nebo 1 Kor 5,6-8
 - **sekvence**, tj. zpěv, po němž následuje evangelium (text: K-406)
 - evangelium: Jan 20,1-9
- V poledne v přímém přenosu na ČT1 nebo v rozhlasu modlitba „*Raduj se, Královno nebeská, aleluja!*“, velikonoční poseství papeže a požehnání „*Urbi et orbi!*“, tj. Římu a světu (možno získat plnomocné odpustky za obvyklých podmínek). Dnes se také někde světí pokrmy, na znamení, že Kristus je mezi námi. Když se zjevil apoštolům po zmrtvýchvstání, tak s nimi také pojedl. A řekl jim: „*Pokoj vám!*“ To platí i pro nás. A po slavnostním obědě? – Celá rodina se může vypravit někam ven, kde můžeme obdivovat Boží dílo v kráse přírody. Též v kostele děkujeme při svátostném požehnání chvalo zpěvem Te Deum („*Bože, chválime tebe!*“).

KALENDÁŘ

- od Květné neděle bohoslužby ve všední den (st 17, pá 18,30) v kostele
- 17.4. po 9 mše sv. 10,30 mše sv. ve Skleném
- 18.4. út 7,30 mše sv.
- 19.4. st 17 mše sv., zvl. pro rodiče s dětmi
- 20.4. čt 18 mše sv. (3.čt v měsíci) na Třech Studních (zvonice)
- 21.4. pá 18,30 mše sv.
- 22.4. so 7,30 mše sv.
- 23.4. ne 9 mše sv. (o týden dříve) s katechezí a setkání na faře
- od 30.4. nedělní bohoslužby v 7,30 hod.

MATOUŠ – zpravodaj farnosti Fryšava, Tři Studně, Sklené